

บทเพลงกับการสะท้อนภาพลักษณ์ของกัญชานันทนาการในสังคมไทย

ในช่วง พ.ศ. 2500 - 2566

The Image of Recreational Marijuana in Thai Society as Reflected in Music from 1957 - 2023

แพรววนิชฐ์ คำวงศ์¹

Praewkanid Kamwong¹

Received: May 27, 2023

Revised: March 5, 2024

Accepted: May 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่ต้องการนำเสนอความหมายของกัญชาเพื่อนันทนาการในสังคมไทยระหว่าง พ.ศ. 2500-2566 โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกัญชาโดยใช้แนวคิดการต่อต้านในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่าวาทกรรมกัญชายาเสพติดที่เป็นชุดความคิดที่ครองอำนาจนำในสังคมไทยได้สร้างภาพลักษณ์ให้กัญชาเป็นยาเสพติดเลวร้าย แต่ผู้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการไม่ได้สยบยอมต่อความหมายดังกล่าวและหาทางช่วงชิงการสร้างความหมายโดยเสนอว่ากัญชาเป็นพืชจรรโลงโลกที่สามารถรักษาโรคและมอบความสุข หลังจากกัญชาถูกปลดออกจากบัญชียาเสพติด การควบคุมทางกฎหมายได้เบาบางลง กัญชาในความหมายอื่น ๆ เช่น กัญชาเป็นสัญลักษณ์

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Master of Arts Program in Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University) Email: n.praewkanid@gmail.com

ของความเฟื่องปรากฏชัดขึ้นหลังจากที่ถูกกดทับจากวาทกรรมกัญชายาเสพติดมายาวนาน

คำสำคัญ: กัญชาเพื่อนันทนาการ, เพลงกัญชา, การต่อต้านในชีวิตประจำวัน

Abstract

This research article aims to present the meaning of recreational marijuana in Thai society, from 1957-2023, through marijuana song. The article utilizes the concepts of resistance in everyday life to explain the significance of marijuana in Thai society. The study found that the dominant discourse on marijuana in Thai society portrayed it as a dangerous drug. However, recreational marijuana users have resisted societal definitions, finding ways to express themselves and give marijuana significance as a plant that can treat diseases and create happiness. After decriminalization, marijuana has taken on new meanings, such as being a symbol of coolness.

Keywords: Recreational marijuana, Marijuana Songs, Everyday Life Resistance

บทนำ

หลังวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2565 เป็นต้นมา ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชีย และเป็นประเทศที่สามของโลกรองจากแคนาดาและอูรูกวัยที่ลดโทษกัญชาทั่วประเทศ โดยถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด กัญชาจึงไม่ได้มีสถานะเป็นยาเสพติดอีกต่อไปแต่มีสถานะใหม่เป็นสมุนไพรควบคุมตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ใจความสำคัญคือ “อนุญาตให้ผู้ที่มิอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปสามารถครอบครองใช้ประโยชน์ ดูแล รักษา ขนย้าย จำหน่ายสมุนไพร กัญชาได้ แต่ห้ามการใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะโดยการสูบ ห้ามใช้กับสตรีมีครรภ์หรือให้นมบุตรและห้ามจำหน่ายแก่ผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี” ประกาศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีเพื่อควบคุมกัญชาคือกำหนดให้การกระทำกิดกลืนหรือควั่นกัญชาจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ประสบกับเหตุนั้นเป็นเหตุรำคาญ

ตามกฎหมายว่าการสาธารณสุข ข้อ 4 และยังมีพระราชบัญญัติ กัญชา-กัญชาที่มีอำนาจในการควบคุมกัญชาโดยตรงที่กำลังอยู่ในระหว่างการร่างพระราชบัญญัติและนำเข้าสภาผู้แทนราษฎร (กัญชา : สธ.ออกประกาศให้กัญชาเป็นสมุนไพรควบคุมหลังเปิดกัญชาเสรีครบสัปดาห์, 2565) ที่ยังไม่แล้วเสร็จจนทำให้เกิดสถานะสุญญากาศของกัญชาและเกิดสถานการณ์อันสับสนจากช่องว่างทางกฎหมายและกระแสต่อต้านจากสังคม

หากมองย้อนกลับไปก่อนที่จะถูกปลดออกจากบัญชียาเสพติดในต้นปีพ.ศ. 2565 กัญชา กัญชาเป็นพืชที่อยู่ร่วมกับสังคมไทยมาช้านานพบหลักฐานว่ามีการสูบกัญชาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ปรากฏการสูบกัญชาในเรื่องเล่าของชาวบ้านทั่วไปและยังคงมีหลักฐานการใช้กัญชามาโดยตลอดไม่ว่าจะในฐานะพืชสมุนไพรรักษาโรค พืชผักสวนครัว หรือพืชเพื่อนันทนาการ จนกระทั่ง พ.ศ. 2477 ที่มีกฎหมายว่าด้วยกัญชาฉบับแรก พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมหลายด้าน ชาวบ้านไม่สามารถใช้กัญชาเป็นยารักษาโรคหรือใช้ทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นอาหารและสูบเพื่อความรื่นรมย์ในช่วงแรกหลังการประกาศ ชาวบ้านทั่วไปยังคงใช้กัญชาในชีวิตประจำวันเช่นเดิม จนกระทั่ง พ.ศ. 2522 ที่มีการปรับกฎหมาย และระบุว่ากัญชาเป็นสารเสพติดประเภท 5 มีการตรวจจับกวาดล้างอย่างเข้มงวด (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2561: 44-62) ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวทำให้กัญชาจากที่เป็นพืชที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างหลากหลายกลายเป็นยาเสพติดผิดกฎหมายโทษร้ายแรงทั้งต่อชีวิตสุขภาพและสังคม หลังจากถูกบรรจุอยู่ในบัญชียาเสพติดประเภท 5 ความหมายของกัญชาในสังคมไทยถูกทำให้รับรู้ภายใต้แง่มุมทางกฎหมายและวิทยาศาสตร์การแพทย์ ความรู้ด้านแพทย์ตะวันตกที่มาในโรงเรียนแพทย์ทำให้ความหมายของกัญชาในทางแพทย์แผนไทยหรือแพทย์พื้นบ้านได้หายไป อีกช่องทางคือมาจากการให้ความหมายผ่านกฎหมายที่ระบุว่ากัญชาเป็นสารเสพติด แม้ว่ากฎหมายจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างให้ผู้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขแต่การระบุว่ากัญชาเป็นยาเสพติดและเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติและชีวิตมนุษย์นั้นกฎหมายได้สร้างมายาคติครอบงำความหมายชุดเก่าของกัญชาต่อสังคมทั้งในแง่การแพทย์และนันทนาการ ในแง่กัญชาจึงได้ปิดกั้นความหมายอื่น ๆ ของกัญชาด้วยความชอบธรรม (सानิตย์ แสงขาม และฉัตรวิรุณซ์ องค์กรสิงห์, 2563:

193-206) ผู้สืบทอดเพื่อนันทนาการกลายเป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นบุคคลไม่มีวุฒิภาวะ เป็นผู้ที่มีปัญหาการว่างงานและหนี้สิน เป็นพวกคนที่เมื่อแก้ปัญหาในชีวิตไม่ได้จึงหันไปสู่อีกปัญหาเพื่อผ่อนคลาย (ศิริช นกุลกิจ, 2563: 151-160) ผู้ดูแลเพจ Facebook *กัญชาชน* ที่ต่อสู้เรื่องกัญชาถูกกฎหมายได้กล่าวว่าช่วงเริ่มต้นของการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องกัญชาทางการแพทย์และนันทนาการในเพจ Facebook ในพ.ศ.2560 เมื่อพูดถึงข้อดีของกัญชาจะโดนประณามโดยเฉพาะกระแสมองเห็นด้วยกับการใช้กัญชาเพราะสังคมถูกปลูกฝังและมองกัญชาในแง่ลบมาเป็นระยะเวลาานาน (ชัยวัฒน์ บานใจ, 2564) ดังจะเห็นได้จากสิ่งที่เกิดขึ้นหลังการใช้กัญชาเพื่อนันทนาการสามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขบางประการ มีผู้ป่วยจำนวนมากที่ไม่กล้าใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ รวมถึงปรากฏข่าวว่ามีผู้ใช้ที่ไม่มีความรู้จำเป็นต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลจากอาการหลังสูบกัญชาจำนวนไม่น้อย เนื่องมาจากสถานการณ์ที่กัญชาถูกเปิดให้ใช้เพื่อนันทนาการได้แต่กลับไม่มีหน่วยงานใดหรือแหล่งข้อมูลใดที่ให้ความรู้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เพื่อนันทนาการที่ถูกต้อง เหตุจากก่อนหน้านี้ไม่สามารถพูดเรื่องการสูบกัญชาได้เพราะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เมื่อไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ ผู้คนขาดข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกัญชายิ่งส่งผลให้ผู้ใช้กัญชากลายเป็นผู้ร้ายของสังคมเนื่องจากการเข้ารับรักษาของผู้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการที่ไม่มีความรู้ได้เพิ่มงานให้กับบุคลากรทางการแพทย์และงบประมาณของกระทรวงสาธารณสุข

แม้ปัจจุบันสถานะของกัญชาจะไม่ได้ถูกบรรจุในบัญชียาเสพติดแล้วแต่ยังมียุคนจำนวนมากที่ไม่กล้าใช้กัญชา เนื่องจากการที่กัญชาถูกระบุว่าเป็นสารเสพติดผิดกฎหมายมากกว่า 40 ปี ได้ส่งผลต่อเนื่องทางสังคม ด้วยความที่การยุ่งเกี่ยวกับกัญชาในทุกกรณีเป็นความผิดอาญาทำให้เรื่องเล่าของกัญชาปรากฏได้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ไม่มีพื้นที่ที่เปิดให้กับผู้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการที่มีประสบการณ์โดยตรงออกมาเล่าเรื่องของตนเอง เนื่องจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย กล่าวได้ว่าความรู้เกี่ยวกับกัญชาและผู้ใช้กัญชาออกมาจากด้านที่ผ่านการอนุญาตจากอำนาจรัฐเท่านั้น (सानิตย์ แสงขาม และฉัตรวรัญช์ องค์กรสิงห์, 2563: 193-206) อาจกล่าวได้ว่าผู้สืบทอดเป็นคนกลุ่มน้อยทางสังคม เป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่มีวิถีปฏิบัติและบรรทัดฐานต่างไปจากคนส่วนใหญ่ ไม่มีที่ทางในการ

แสดงออกตัวตนได้อย่างเปิดเผย แต่ก็ไม่ใช่ว่ากัญชาเพื่อนันทนาการจะไร้ที่ทางอย่างสิ้นเชิง การสูบกัญชา อาการเมากัญชา และการเรียกร้องให้กัญชาถูกกฎหมายปรากฏอยู่ในพื้นที่ของดนตรีที่ดูเหมือนจะเล็ดลอดเกินกว่าอำนาจการควบคุมของรัฐ ดนตรีเป็นศิลปะประเภทหนึ่งที่อยู่กับสังคมมนุษย์มายาวนานและมีความสำคัญต่อสังคมในฐานะที่เป็นเครื่องบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงประวัติศาสตร์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจสังคม วัฒนธรรม ค่านิยมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่ามกลางบทเพลงจำนวนมากที่สร้างประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม การจับคู่ของดนตรีและกัญชาเป็นเรื่องที่คนให้ความสนใจโดยเฉพาะแนวเพลงอย่างเรกเก้และฮิปปี้ที่มีประวัติศาสตร์ผูกพันกับกัญชามายาวนาน และศิลปินเรกเก้ในสังคมไทยก็ออกมาเรียกร้องให้การสูบกัญชาถูกกฎหมาย การศึกษาในครั้งนี้จึงจะทบทวนภาพลักษณ์และความหมายของกัญชาในสังคมไทยผ่านบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกัญชา

กัญชากับสังคมไทยในอดีตก่อนผิดกฎหมาย

ร่องรอยเอกสารทางประวัติศาสตร์ในอดีตได้ทำให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของกัญชากับสังคมไทยมาอย่างยาวนานทั้งจากวรรณกรรม บทกวี ภาพวาดฝาผนัง กฎหมาย ตำหรับยา หรือแม้กระทั่งหนังสือสมบัติผู้ดี การใช้กัญชาปรากฏอยู่มากในเรื่องเล่าของชาวบ้านทั่วไป ในสมัยรัชกาลที่ 1 ใน *รวมเกียรติสมุดไทย* มีเนื้อหาบางตอนที่วังพญาลิงท้าวมหาชมพูที่สูบกัญชากันอย่างสนุกสนาน กลอนบทละครรามเกียรติ์ตอนศึกโมราพก็พูดถึงทหารลิงของพระรามที่สูบกัญชา *นิราศเมืองแกลง* ของสุนทรภู่เล่าเรื่องการเดินทาง พร้อมกับนายแสงผู้เป็นพี่ชาย ในเนื้อหานี้คนกลางถึงนายแสงว่าเป็นคนติดกัญชาอย่างมากจนสร้างความเดือดร้อนให้สุนทรภู่ไม่น้อย ตัวอย่างเช่น “ถึงที่ไซตต้องกระโดดขึ้นบนแ่ง ก่อนเอาแม่จิ้นใหม่นั้นใจหาย บอกว่าใกล้ไกลมาบรรดาตาย ทั้งแค้นนายแสงนำไม่จำทาง นำชมเชอะเคอะคะมาปะเขา แต่โดยเมากัญชาจนตาขวาง” (นิพนธ์พร เพ็งแก้ว, 2561: 44-62) ในสมัยรัชกาลที่ 2 วรรณคดีอย่างเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* ก็ปรากฏเนื้อหาการสูบกัญชาอยู่หลายตอน บางช่วงปรากฏเนื้อความว่าผู้ชายสูบกัญชาเป็นสิ่งที่พ่อตาแม่ยายไม่ยอมได้มาเป็นลูกเขย อีกหลายตอนก็ปรากฏว่าบ่าวไพร่สูบกัญชากันทั่วไปจนขึ้นขี้ตาเปรอะเปื้อน รวมถึงกองทหารที่จะออกรบก็พก

กัญชากันเป็นกระสอบไปเพื่อเป็นยารักษาและเป็นเครื่องมือนันทนาการ ในรัชกาลที่ 3 ปรากฏข้อความของการสูบกัญชาใน *นิทานคำกลอนพระอภัยมณี* เขียนถึงว่าตุ้งกาคืออุปกรณ์สูบกัญชาที่ผู้ชายใช้กัน เป็นหลักฐานที่บ่งชี้ว่าการสูบกัญชาเป็นเรื่องปกติของชายชาวสยามในขณะนั้น ในบทละครเรื่อง *ระเด่นลันได* ก็ปรากฏเนื้อหาที่ว่าด้วยการสูบกัญชา ระเด่นลันไดกับท้าวประดู่มักจะสูบกัญชาและนอนหลับกันเป็นประจำ จากที่ปรากฏเนื้อหาในวรรณคดีข้างต้นดูเหมือนว่าสังคมสยามในตอนนั้นนิยมใช้การสูบกัญชาเพื่อพักผ่อนนอนหลับ ในรัชกาลที่ 4 การสูบกัญชายังปรากฏใน *สุภาวจิตสอนศิษย์* ของสมเด็จพระพุทธาจารย์โตที่ตักเตือนไม่ให้ลูกศิษย์ติดกัญชาและพูดถึงฤทธิ์ของกัญชาไว้อย่างละเอียดว่าจะทำให้ไม่ทำงาน ง่วงซึม ไม่มีแรง ชี้เกียจ และอยากกินแต่ของหวาน ในรัชกาลที่ 5 *นิราศเขาลูกช้าง* บอกว่าเมืองเพชรบุรีมีการทำไร่กัญชานานใหญ่ มีหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า ทายาง เมืองเพชรบุรีเป็นพื้นที่ปลูกกัญชาสำคัญจนเป็นสินค้าส่งออกของจังหวัดเพชรบุรี (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2561: 44-62) *เอกสารวชิรญาณวิเศษ* มีเรื่องแต่งที่สะท้อนความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับคนติดกัญชาในยุคนั้น โดยเล่าถึงมหาตมะเล็กวิเศษนายหนึ่งที่ติดกัญชาจนเข้าวังก็ต้องมวนบุหรี่ยัดใส่ไปด้วย ในยุคนั้นมีคำแสลงเรียกบุหรี่ยัดใส่แบบนี้ว่า “เห็นบกฤษ” แต่ถึงอย่างนั้นก็ “มีความอายมากปิดบังไม่ให้ใครรู้ว่าสูบกัญชาเลย เมื่อเวลาจะสูบบุหรี่ก็ไปเที่ยวสอน (ชอน) สูบในที่ไกลคนเพราะกลัวเขาจะได้อกลั่น” (สรवलเฮฮาเล่าเรื่อง “กัญชา” ในประวัติศาสตร์, 2561) ในรัชกาลที่ 5 หนังสือคำกลอน *เอ็ง ดั่ง หัว* ที่แต่งขึ้นเพื่อล้อเลียนวรรณคดีเพื่อให้เป็นที่ตลกขบขัน มีบทไหว้ครูที่ประกอบไปด้วย ครูสับหระอ ครูโจร ครูโป ครูไฟทอง ครูฝิ่น และครูกัญชา ครูทั้งหมดที่ว่าดูเหมือนการล้อเลียนมากกว่าการไหว้ครูโดยทั่วไป (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2561: 44-62) จนเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 6 มีการออก *กฎเสนาบดีเรื่องกัญชา* ในปี พ.ศ. 2468 แต่ไม่มีข้อความว่าห้ามสูบกัญชาโดยตรง จึงทำให้ประชาชนในสังคมยังคงสูบกัญชาอยู่ทั่วไป ทำให้ในสมัยรัชกาลที่ 8 มีการออก *พระราชบัญญัติกัญชา พุทธศักราช 2477* มีการบัญญัติโทษเกี่ยวกับกัญชาเพิ่มเติมจากเดิมที่ระบุว่ายานชนิดใดที่ผสมกัญชาถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มาเป็น “การเสพ ชื่อ ขยาย กัญชา หรือแม้แต่การจำหน่ายบอังกัญชา มีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 1 ปี ปรับตั้งแต่ 200–500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ในสมัยรัชกาลที่ 8 มีการผลิตหนังสือ *สมบัติผู้ดี* เขียนโดย

เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีที่เป็นเสมือนหนังสือคู่มือในการสอนบุตรธิดาในการดำเนินชีวิต กำหนดความหมายว่าสิ่งใดเป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม มีส่วนหนึ่งในบทที่ 10 ว่า ผู้ดีย่อมไม่ประพฤตชั่วในหมวดของกายจริยาข้อที่ 6 กล่าวว่า “ยอมไม่มั่วสุมกับสิ่งอันเลวทราม เช่น กัญชา ยาฝิ่น” เป็นการตอกย้ำว่ากัญชาเป็นสิ่งไม่ดี การยุ่งเกี่ยวกับกัญชาเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมไม่ควรเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (อัครพนธ์ เอี้ยวรัตน์วดี, 2562: 29) ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัดเก่าหลายแห่งรวมถึงวัดพระแก้วมีรูปของผู้คนสูบกัญชา ชุกซ่อนไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น จิตรกรรมที่วัดเกาะแก้วสุทธาราม จังหวัดเพชรบุรี ที่ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2431, ศาลาการเปรียญของวัดจันทราวาส จังหวัดเพชรบุรีที่วาดไว้ในปี พ.ศ. 2460 (นิพนธ์พร เพ็งแก้ว, 2561: 44-62) กล่าวคือถึงแม้จะมีการสูบกัญชากันทั่วไปในหมู่ชาวไทย แต่ก็เป็นผู้ใช้แรงงานหรือชนชั้นล่าง เช่น นายแสงฝ้าย ทหารออกรบ ระเด่นลันไดที่เป็นนิพนธ์ เป็นต้น หากเป็นชนชั้นเจ้านายก็ต้องแอบสูบกัญชาอย่างหลบซ่อนไม่ใช่เรื่องนำเปิดเผย

ยุควาทกรรมกัญชายาเสพติดครองเมือง

การควบคุมกัญชาเริ่มปรากฏตัวและพัฒนาในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 โดยมักถูกใช้เพื่อควบคุมสังคมโดยเฉพาะกับกลุ่มคนชายขอบในสังคมในประเทศอียิปต์ปี ค.ศ. 1798 องค์การสันนิบาตชาติ (1925) เป็นองค์กรแรกที่พยายามควบคุมกัญชาในระดับนานาชาติ (อัครพนธ์ เอี้ยวรัตน์วดี, 2562: 59-61) จุดเริ่มต้นของวาทกรรมกัญชายาเสพติดอาจต้องมองจากประเทศมหาอำนาจในโลกอย่างสหรัฐอเมริกา โดยในยุคของประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสันมีการประกาศทำสงครามยาเสพติด ในปี ค.ศ.1971 ปัจจัยหนึ่งเกิดจากช่วงนั้นสหรัฐอเมริกา มีสงครามกับประเทศเวียดนาม ทหารที่ถูกส่งไปรบกับเวียดนามนิยมสูบกัญชาเป็นอย่างมาก กัญชาที่ใช้กันแพร่หลายคือกัญชาไทยสายพันธุ์หางกระรอก จนเมื่อมีการใช้กันมากขึ้นทหารจึงลักลอบขนกัญชาไทยเพื่อกลับไปขายที่ประเทศอเมริกา (सानิตย์ แสงขาม, 2564: 99) บวกกับสงครามกลางเมืองที่ทำให้มีผู้บาดเจ็บล้มตาย มีการใช้ยาเสพติดเพื่อระงับปวดกันอย่างเสรี รวมถึงแนวคิดการเหยียดเชื้อชาติและสีผิว เช่น ฝิ่นมาจากคนจีน ยาเสพติดอื่น ๆ มาจากชาย

ฝิวดำ โดยประเทศเม็กซิโกที่มีชายแดนติดกับอเมริกา มีผู้ลักลอบเข้าไปทำงานจำนวนมาก พร้อมนำวิถีชีวิตที่สืบทอดมาเพื่อนันทนาการเข้าไปด้วยสร้างความรังเกียจและไม่พอใจให้กับชาวอเมริกัน (แก้มหอม ณ ล้านช้าง, 2565: 119) ในการทำสงครามยาเสพติดนี้มีการผลิตข้อมูลชวนเชื่อ เผยแพร่เข้าไปซ้ำมาในทุกวันผ่านช่องทางคำโฆษณาวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ตีพิมพ์ประกาศ เผยแพร่ข้อมูลว่ากัญชาอันตรายกว่าเฮโรอีน กัญชาฆ่าเยาวชน ทำให้คนเป็นบ้า คลุ้มคลั่งอาละวาด ข้อมูลและนโยบายเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อไปยังประเทศอื่น ๆ ในโลกในยุคสมัยนั้น ส่งผลให้กัญชาเป็นภัยร้ายและสิ่งรังเกียจของคนเกือบทั่วทั้งโลก (सानิตย์ แสงขาม, 2564: 99) ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดขึ้นฉบับแรกซึ่งเป็นประกาศที่ได้รับคำสั่งในการพัฒนาจากกองทุนรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา ONCB (Office of Narcotic Control Board) โดยมีสถาบันสำคัญที่เข้ามาสร้างความหมายให้กับยาเสพติดในภาษาไทย นั่นก็คือ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้ผลิตความหมายของยาเสพติดในพจนานุกรมฉบับ พ.ศ. 2545 ระบุว่า “ยาเสพติด คือ ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา” (อัครพนธ์ เอี้ยวรัตนาวดี, 2562: 29) สิ่งนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของอำนาจที่แผ่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งกระจัดกระจายและคอยให้ความหมายและควบคุมกัญชา

ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ประเทศไทยเริ่มมีปัญหายาเสพติดอย่างรุนแรงหลังมีนโยบายห้ามสูบฝิ่นในปีพ.ศ. 2501 เมื่อฝิ่นกลายเป็นยาเสพติดผิดกฎหมายเฮโรอีนจึงเข้ามาแทนที่ เฮโรอีนจึงกลายเป็นยาเสพติดชนิดใหม่ที่แพร่ระบาดในสังคมไทย (อรสา ปานขาว, 2527: 1) รัฐตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดจึงทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) แผนป้องกันยาเสพติดได้กำหนดวิธีการในการให้ข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติดกับประชาชนเป็นวิธีการสำคัญที่ต้องดำเนินการเป็นอย่างแรกและต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการใช้สื่อมวลชนกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด เน้นสื่อวิทยุและโทรทัศน์

เนื่องจากเข้าถึงกลุ่มคนได้จำนวนมาก รองลงมาจึงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น บัณฑิตเมล์ โปสเตอร์ เน้นให้เกิดความตระหนักและตื่นตัวในกลุ่มประชาชน (อรสา ปานขาว, 2527: 4) ในห้วงเวลานั้นจึงมีการผลิตเพลงและภาพยนตร์ที่ต่อต้านยาเสพติดโดยมีกระทรวงศึกษาธิการและ ป.ป.ส. เป็นผู้สนับสนุนในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูล ภาพยนตร์ต่อต้านยาเสพติดที่รู้จักกันดีในสังคมไทยคือเรื่องน้ำพุ ฉายครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527 เป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นมาจากเค้าโครงเรื่องจริง เรื่องราวของน้ำพุเป็นเรื่องราวของเด็กผู้ชายที่กลายเป็นเฝ้ายายอย่างไม่ดี ถูกนำเสนอว่าเป็นวัยรุ่นผู้หลงผิด ติดยาเสพติด เสพยาเกินขนาดจนตายเพราะครอบครัวมีปัญหา พ่อแม่หย่าร้าง ภาพยนตร์เรื่องนี้กลายเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้คนในสังคมตระหนักถึงภัยร้ายของยาเสพติด คำว่าเด็กมีปัญหากลายเป็นคำที่ถูกพ่วงไปกับผู้ติดยาเสพติด (ณ.คอน ลับแล, 2561) ภัยของการติดยาเสพติดและการเป็นเด็กมีปัญหาถูกทำให้พบเห็นและตระหนักอยู่ตลอดเวลาในสังคมสมัยนั้น ภัยนี้ได้ปรากฏตัวในหนังเรื่องน้ำพุในฐานะสิ่งเสพติดชนิดแรกที่น้ำพุใช้และมีสถานะเป็น Gateway Drug ที่จะนำไปสู่การใช้สารเสพติดอื่นที่รุนแรงยิ่งขึ้น

ความรู้เรื่องโทษของกัญชายังมีปรากฏอยู่ตามแบบเรียน คำขวัญและกิจกรรมในสถานศึกษา แบบเรียนวิชาสุขศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตัวอย่างเช่น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสารเสพติด “กัญชาเป็นสิ่งเสพติดที่ออกฤทธิ์หลายอย่างทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และหลอนประสาท โทษของกัญชาทำให้ปวดร้าวในสมอง เกิดอาการประสาทหลอน ทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาด” เนื้อหาเรื่องโทษของยาเสพติดไม่ได้อยู่ในวิชาสุขศึกษาเท่านั้น ยังปรากฏในหลักสูตรการฝึกวิชาทหารมีวิชายาเสพติดที่กล่าวถึงกัญชาไว้ว่า “ผู้ที่เสพกัญชาในปริมาณมากและเสพติดกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมจนไม่สามารถทำงานได้ ทำให้หมดแรงจูงใจในการใช้ชีวิต ไม่คิดทำอะไรซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน” ขวาก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรับรู้เรื่องกัญชา จากการค้นหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับกัญชาและผู้ใช้กัญชาหลายข่าวประกอบด้วยการพาดหัวข่าวที่รุนแรง ยกตัวอย่างเช่น “หนุ่มเสพกัญชาคลั่ง ชักปืนยิงขึ้นฟ้า พยาบาล-คนไข้วิ่งกระเจิง”(One31, 2562) “หนุ่มช่างสักพีกัญชาเมาหลอน ปาดคอตัวเองดับสยอง” (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) “หนุ่มเมากัญชา ถือปิ่นวน-ชูเผ้าบ้าน

อ้างสุรรักษาอาการป่วยพบปลูกไถ่นับร้อยต้น” (ข้าวสด, 2563) ข้าวเหล่านี้สร้างความเข้าใจต่อกัญชาในแง่ความเลวร้าย ใช้คำที่สื่อว่าเมื่อใช้กัญชาแล้วจะเกิดอาการคลุ้มคลั่งไม่สามารถควบคุมสติได้และเป็นอันตรายต่อผู้อื่นและสังคมพร้อมที่จะลงมือก่อเหตุอาชญากรรม งานศึกษาของนิษฐา หุ่นเกษม (2564: 289-308) ได้ตอกย้ำความสำคัญของการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน การศึกษาสำรวจคำว่ากัญชาในสังคมไทย โดยอ้างอิงจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 จะพบคำว่า กัญชา ที่ควบคู่ไปกับคำว่า สิ่งมอมเมา ยาากล่อมประสาท และอันตรายของกัญชาต่อร่างกายและจิตใจรวมถึงปัญหาทางสังคมจำนวนมากจากอาการประสาทหลอนและไม่สามารถควบคุมตนเองได้ แต่หลังจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 ได้ประกาศให้การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ทำให้พบว่ามีวามเชื่อมโยงระหว่างคำว่ากัญชากับยาเสพติดหายไ้กลายเป็นประเด็นกัญชาทางการแพทย์เข้ามาแทนที่

นอกจากนโยบายของรัฐ การเมืองในประเทศและต่างประเทศจะส่งผลต่อวาทกรรมกัญชายาเสพติดแล้ว มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเรื่องกัญชาในสังคมไทย งานเหล่านี้มีข้อเสนอร่วมกันคือวาทกรรมกัญชายาเสพติดในสังคมไทยเป็นผลมาจากการสร้างความหมายในแง่กฎหมายและวิทยาศาสตร์การแพทย์ งานวิจัยของसानิตย์ แสงขาม และฉัตรวิรุทธิ์ องค์กรสิงห์ (2563: 193-206) เรื่อง *มายาคติและความหมายของกัญชาในสังคมไทย* เสนอว่า

ความหมายของกัญชาในสังคมไทยถูกทำให้รับรู้ภายใต้แง่กฎหมายและวิทยาศาสตร์การแพทย์เท่านั้น ข้อเสนอของงานนี้คือสังคมไทยรับรู้ความหมายของกัญชาผ่านสองช่องทางหลักคือความรู้ด้านแพทย์ตะวันตกที่มาในโรงเรียนแพทย์ ที่ทำให้ความของกัญชาในทางแพทย์แผนไทยหรือแพทย์พื้นบ้านได้หายไป เมื่อตำรายาแพทย์แผนไทยไม่มีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์กัญชาจึงไม่ได้รับการยอมรับในการเป็นยารักษาโรคตามประโยชน์ที่กัญชาพึงมี อีกช่องทางคือมาจากการให้ความหมายผ่านกฎหมายที่ระบุว่ากัญชาเป็นสารเสพติด การระบุว่ากัญชาเป็นยาเสพติดเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติและชีวิตมนุษย์นั้นกฎหมายได้สร้างมายาคติครอบงำความหมายชุดเก่าของกัญชาต่อสังคมในแง่การแพทย์และผัสสะ ในแง่

กฎหมายจึงได้ปิดกั้นความหมายอื่น ๆ ของกัญชาด้วยความชอบธรรม เช่นเดียวกับงานศึกษาของ อัครพนธ์ เอี้ยวรัตนวดี (2562) เรื่อง *วาทกรรมกัญชาในสังคมไทย: กัญชายาเสพติดหรือกัญชาทางการแพทย์* ที่มีข้อเสนอว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามารองรับและสร้างความชอบธรรมในวาทกรรมกัญชายาเสพติดที่มีภาพของการเป็นห่วงเป็นใยในสุขภาพของประชาชนและเป็นภัยสังคม ทำให้ไม่สามารถหาสิ่งมาหักล้างและต่อสู้กับวาทกรรมกัญชาเป็นยาเสพติดได้ อีกทั้งความรู้วิทยาศาสตร์รายงานผลทดลองที่มีผลว่ากัญชาเป็นโทษต่อกายภาพและจิตใจ ส่งผลต่อความเสียหายต่อสังคมโดยรวม กัญชากลายเป็นวัตถุที่ถูกกระทำที่ไม่สามารถโต้แย้งด้วยความรู้และความคิดอื่นได้เลยในช่วงเวลานั้น การปรากฏตัวของวาทกรรมกัญชายาเสพติดได้กลายเป็นวาทกรรมหลักในสังคม คงอยู่และครอบงำโดยอาศัยภาคปฏิบัติของวาทกรรม ผลิตซ้ำความเลวร้ายของกัญชา ผลิตบทความงานวิจัยเพื่อสนับสนุนตรวจตราและปฏิเสธความรู้อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือความแตกต่างในแต่ละบุคคล

ผู้ถูกกดขี่ไม่มีทางอยู่ภายใต้การครอบงำอย่างสมบูรณ์

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนเลือกบทวนแนวคิดที่ว่าด้วยการไม่สยบยอมของผู้คนสามัญธรรมดาที่จะช่วยให้เห็นว่าไม่ว่าผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจจะสร้างแนวคิดรวบยอดที่มาจากอำนาจและความรู้เพื่อทำให้เหล่าสมาชิกปฏิบัติตามแค่ไหน กลับไม่มีที่แห่งใดที่มีการครอบงำโดยสมบูรณ์ ยังมีเหล่าผู้คนสามัญธรรมดาลุกขึ้นมาต่อต้านเสมอเช่นเดียวกับการสู้บกัญชาเพื่อนั่นหนาการถูกตีตราว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กัญชาเป็นยาเสพติดร้ายทำลายชีวิตแต่ก็ยังมีความจำแนกจำนวนมากไม่ยอมรับความคิดเห็นและยืนหยัดที่จะใช้กัญชาเพื่อนั่นหนาการต่อต้านกลางวาทกรรมกัญชายาเสพติดในสังคมไทย

เออวิง กอฟแมน (Erving Goffman) เป็นนักคิดที่กล่าวถึงเรื่องการต่อต้านในงานที่มีชื่อว่า *Asylums : Essays on the Condition of the Social Situation of mental Patients* (1968) เป็นงานศึกษาที่ว่าด้วยผู้ป่วยในโรงพยาบาลจิตเวชที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นชุดที่ใส่ อาหารที่กิน ตารางชีวิต แต่ผู้คนในสถาบันเบ็ดเตล็ดนี้ไม่ยอมจำนนต่อกฎระเบียบทั้งหมด พวกเขาต่อต้านและหลบหนีออกจากกฎระเบียบในบางครั้ง

เช่น แอบเล่นการพนันใต้ตึกของโรงพยาบาล แอบซื้อขายบุหรี่ ซ่อนเสื้อผ้าบางชุดไว้เพื่อเป็นชุดประจำของตนเอง ชีวิตที่แอบขัดขืนกฎระเบียบเหล่านี้ กอฟแมนให้คำอธิบายว่า “ทุกสถาบันทางสังคมพัฒนาหลักคิรวบยอดอย่างเป็นทางการขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตาม แต่ในทุกสถาบันทางสังคมก็มีขบวนการแหดแห่งความต้องการที่ไม่เป็นไปตามหลักคิรวบยอดเหล่านั้น เราเห็นสมาชิกปฏิเสธแนวทางอย่างเป็นทางการของสถาบัน ทั้งการไม่ทำในสิ่งที่สถาบันต้องการให้ทำและการไม่ยอมในสิ่งที่สถาบันต้องการให้ได้รับ [...] ในขณะที่สถาบันคาดหวังความกระตือรือร้น แต่สิ่งที่ถูกแสดงออกมาคือความเฉื่อยชา แทนที่จะเป็นความจงรักภักดี ความขยันหมั่นเพียร การมีสุขภาพที่แข็งแรง และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขัน แต่สิ่งที่เราพบคือการไม่เฉยเมยไม่แยแส การขาดหายไปไม่เข้าร่วม การเจ็บป่วยที่ค่อนข้างไปในทางแสบแสร้งและความไร้ประสิทธิภาพอื่น ๆ อีกมากมาย เรื่องราวเล็กน้อยที่ดูเหมือนไร้ความหมายในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้เผยให้เห็นถึงแรงปรารถนาในอิสรภาพ กล่าวคือ ในแต่ละครั้งที่สังคมหนึ่งก่อตัวขึ้น ชีวิตลบลอบก็ปรากฏขึ้นเช่นกัน” (Goffman, 1968 อ้างใน วิจิตร ประพงษ์, 2562: 65-66)

กอฟแมนกล่าวไว้อย่างคร่าว ๆ ถึงความต้องการของผู้คนที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ พุดถึงการขัดขืนเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ไม่ได้ลงรายละเอียดมากนัก แต่มีนักมานุษยวิทยาคนสำคัญที่พุดเรื่องการต่อต้านอย่างเข้มข้นอย่าง เจมส์ ซี สก็อต (James C. Scott) มีงานชิ้นสำคัญของเขาอย่าง *Weapons of the Weak* (1985) *Everydays Forms of Resistance* (1989) *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts* (1990) ในทัศนะของสก็อต การต่อต้านขัดขืนของคนตัวเล็กตัวน้อยในชีวิตประจำวันต่างจากการต่อต้านหรือเคลื่อนไหวทางสังคมตรงที่การต่อต้านประท้วงขนาดใหญ่ที่มักเต็มไปด้วยประเด็นที่เข้าใจ ดึงดูดความสนใจของคนในสังคมและสื่อ ในขณะที่การต่อต้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วไปมักเสียงเบาว่ามาก มองไม่เห็น ไม่ถูกให้ความสำคัญ และกระจัดกระจายหรือที่เรียกว่าการเมืองที่ไม่เป็นทางการของผู้กดขี่ กลุ่มชนชั้นล่างจำนวนมากไม่มีต้นทุนพอที่จะใช้วิธีประเภท “แลกหมัดด้วยหมัดหรือมิงด่ามาถูกด่ากลับ” ทำให้รูปแบบการต่อต้านของพวกเขาอยู่ในรูปแบบที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า สก็อตเน้นย้ำว่าเราไม่ควรวัด

ความสำเร็จของการต่อต้านโดยดูจากผลงานทางการเมืองเท่านั้น แต่ความสำเร็จของการต่อต้านอาจสะท้อนผ่านการยื่นหยัดไม่ยอมแพ้และจินตนาการอันสร้างสรรค์ของผู้คนธรรมดาสามัญ สก๊อตจัดแบ่งอาวุธของผู้ถูกกดขี่เป็น 2 ลักษณะ คือการต่อต้านเชิงวัตถุ เช่น โลบเผา เครื่องไถนา ขโมยกระสอบข้าวของคนรวย และการต่อต้านเชิงสัญลักษณ์ เช่น ประทุษร้ายบนไม้กลับมาทำงานต่อหลังพักกลางวัน หรือการสร้างข่าวลือ เป็นต้น (กรพินธุ์ พัวพันธ์สวัสดิ์, 2561: 83-109) และเมื่อเรารับรู้และให้ความสำคัญกับการกระทำทางการเมืองอันเล็กน้อยเหล่านี้เราย่อมรับรู้เช่นกันว่าการครอบงำอำนาจโดยสมบูรณ์ไม่มีอยู่จริง ผู้ถูกกดขี่ไม่มีทางตกอยู่ภายใต้การครอบงำอย่างสมบูรณ์และพื้นที่ในการต่อต้านยังเหลืออยู่เสมอ ผู้เขียนจึงค้นหาพื้นที่ที่มีการต่อสู้เรื่องกัญชาและพบว่าพื้นที่ของดนตรีเป็นพื้นที่ที่เหลือจากการครอบงำของรัฐ เป็นพื้นที่ในการต่อต้านวาทกรรมกัญชายาเสพติด

วิเคราะห์ความหมายของกัญชาผ่านบทเพลง

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกัญชาย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 คือก่อนที่กัญชาจะกลายเป็นสารเสพติดผิดกฎหมาย ผู้เขียนแบ่งเพลงที่เกี่ยวข้องกับกัญชาเป็น 3 ยุค ยุคแรกคือเพลงกัญชาตอนที่กัญชาจะเป็นยาเสพติดผิดกฎหมาย ยุคที่สองคือเพลงกัญชาในยุคความทรงจำกัญชายาเสพติดครองเมือง และยุคที่สามคือเพลงกัญชาหลังกัญชาถูกถอดออกจากบัญชียาเสพติด เพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการของภาพลักษณ์กัญชาที่เปลี่ยนไปตามบริบทแวดล้อมจากการเมือง กฎหมาย ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม

เพลงกัญชาในยุคก่อนกัญชาผิดกฎหมาย

1. *คนบ้ากัญชา* - คารน สัมบุญณานนท์ (2495) “ฉันบ้ากัญชาจนหุดาเลย เห็นหมูโตเท่าควาย โอ้เดือนหงายเห็นเป็นเดือนคว่ำ ออกเอยพลาดเลยไปเสียข้างต่ำ สูบกัญชาหน้ายิ่งดำ ระกำชอกข้าววิญญา” เนื้อเพลงที่แม้จะดูตลกที่ผู้ร้องสื่อกว่าจะคงตาไปพันภรรยาที่ทรยศ แต่เมื่อนึกถึงภาพที่คนเมากัญชาจนทรงตัวได้ไม่ติ ภาพที่คนถือดาบแต่เมากัญชาตัวโง่งนกลายเป็นภาพที่ดูขบขัน แต่ถึงอย่างนั้นภาพของกัญชาในเพลงก็ยังเป็นแง่ลบเพราะทั้งเพลงกล่าวโทษกัญชาที่ทำให้ชายหนุ่มไม่เหลืออะไรในชีวิต

2. *กระท่อมกัญญา* - คำนรณ สัมบุญณานนท์ (2495) “แดนนี้มีต้นกัญญา ปกคลุมแน่นหนา ใบกัญญาป่านี่สะพรั่ง เวียงวังทองก็รองกระท่อมพั่ง ๆ ตึกว่าเสียงราชวงค์ มองเห็นไฟไหม้ บ้องกัญญา ชวนสุชา จะเป็นจะตายไม่กังวล มีกัญญาสุขกว่ามีकुंมล”

3. *อยากกินรัก* – กังวานไพร ลูกเพชร (2510) “น้องรักหากกลืนกินได้ อิ่มแคไหน พี่ก็จะกิน ถ้าเป็นฝอยทองสังขยา จะแก้ลมกัญญาชื่นใจชื่นใจ มีฤทธิ์หากพี่บินเปรี้ยว จะพะนอน อุ้มเธอบินไป ช้ำมทะเลช้ำมฟ้ากว้างใหญ่ ไปสุขใจหิมาลัยกัญญา”

4. *บ้องกัญญา* – ไผ่พจน์ เพชรสุพรรณ (2529) “ลาเอ๋ยลา ขึ้นต้นเป็นลำไม้ไผ่ พอเหลาลงไปกลายเป็นบ้องกัญญา หน้างานสุขสันต์รื่นเริง เกิดเทิดทูนทุกเฮฮาทั้งหลายทั้งยา เหลือบปล้นไปเจอละล้งสา ถือบ้องกัญญามาเข้าร่วมวง บ้องหนึ่งบ้องสองบ้องสามซังง ลูกขึ้นราวงเท่งมโง่ง สำราญ” บรรยายถึงงานรื่นเริงของชาวบ้าน พร้อมอุปมาอุปไมยคือบ้องกัญญา สุกกัญญาแล้วก็ลูก ขึ้นมาราวงกันทั้งหมดล้วนจนถูกตำรวจจับแต่ก็ยังหัวเราะกันได้

5. *บ้านยายหอม* - คำนรณ สัมบุญณานนท์ (2495) “เรื่องกัญญานั้นพี่เรียนรู้ แต่เรื่องเจ้าชู้ไม่รู้จะเรียนยังงี้ได้ หัดสูบกัญญาขาง่ายกว่าเรียนรักและเรียนใคร พี่เลิกกัญญาด้วยปรารถนา เธอยิ่งใหญ่ แม่คุณเห็นใจหรือไม่แล้วเมื่อไหร่จะคิดตามมา”

ก่อนที่จะเข้าสู่ยุคกัญญาผิดกฎหมาย กัญชามีฐานะเป็นตัวละครอย่างหนึ่งก็ว่าได้ ช่วงปลายปี พ.ศ. 2400 ก่อนเข้า พ.ศ. 2500 แม้กัญญาจะเป็นสิ่งต้องห้ามแต่ยังมีการลักลอบปลูก ลักลอบสูบกัญชากันอยู่บ้างไม่ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรง เพลงกัญญาในสมัยนั้นเต็มไปด้วยอารมณ์ขันเกี่ยวกับผู้สูบกัญญา (ไทยรัฐออนไลน์, 2554) ในแง่นี้กัญญาดูเหมือนเป็นตัวละครที่คอยเรียกเสียงหัวเราะ คนเมากัญญาจะหุดาตาย ร้องรำทำเพลงเปรียบดังตัวละครในละครที่สร้างความขบขัน แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังคงแฝงนัยยะทางลบ แม้ไทยรัฐออนไลน์จะเชื่อว่ากัญญามักมีภาพลักษณ์ในเชิงลบ อาจไม่ถึงขั้นเป็นผู้ร้าย แต่ก็ไม่ใช่พระเอก อย่างเก่งก็เป็นแค่ตัวละครเรียกเสียงหัวเราะ

เพลงกัญชาในยุควาทกรรมกัญชายาเสพติดครองเมือง

1. กัญชา – คราบาบ (2525) “เจ็บจำใหม่ในความเลือนลอย จิตเสื่อมถอยน้อยคนเห็นใจ หมดเรี่ยวแรงท้อใจท้อกายท้อถอยไปถอยหลังเข้าคลอง คราบรอยยิ้มยังแถมเติมตามใบหน้า สุกัญชาหลอกหลอนจิตใจ ชั่วชีวิตคิดสั้นทำไมเส้นทางสุดท้ายนอนตายใต้ต้นกัญชา”
2. ควีนส์ขาว - ดี อินโนเซนส์ (2525) “หั่น ๆๆ เข้าไป เอาเนื้อมาหั่น ๆๆ เข้าไป ดูด ๆๆ เข้าไป เอาซิเพื่อน เราต้องเข้าตารางมันเป็นความขวยจนต้องเข้าตาราง เราบันเทิงผิตทางเขาถึงจับเราเข้าในตาราง กัญชาเป็นยาเสพติด เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม” กล่าวถึงการสูบกัญชาว่าเป็นบันเทิงผิตทาง ที่จะทำลายชีวิตและสังคม
3. ฆาตกะกัญชา – เนื้อกับหนัง (2526) “อยากจะเป็สิ่งท้อมควัน พี่เนื่อกันสบายอุราอยากจะไดยา ไม่ได้มาฆ่าตองตาย หัวใจคลายหยุดเต้น หลุดกระเด็นออกจากตัว ร่างกายสั้นระริว หมุนไปทั่วรอบตัวเรา หัวใจคุณอาจจะวาย ทุกคนอาจตายได้เพราะมัน นี่แหละคือโทษมหันต์ หนีให้ทันเจ้ากัญชา”
4. เสพติด – วงสันติภาพ (2538) “เหม่อมองให้ไกลไปสุดขอบฟ้า อนาคตเรามีอีกมากมาย ใจถูกครอบงำเพราะเสพลิ่งร้าย ทำลายร่างกายจิตใจ อาจมีหลายคนเจอความผิตหวัง อาจมีเพื่อนรักซึกขวนทดลองเสพยาเข้าไป แล้วหายเศร้าหมอง ปลดทุกข์ใจของฉันหลุดลอยไป สุกม่า ดูดกัญชา ฉิตเฮโรอิน ดมทินเนอร์ ประชดประชัน เพื่อลิ้มคินวันเลวร้าย สุขใจช่างสุขกาย ด้วยตัวยาตัวนี้ บัดนี้ บัดนี้ ต้องตกเป็นทาสมัน จิตใจมันคงและเคยเข้มแข็ง กลับหมดเรี่ยวแรงเพราะฤทธิ์ยา กลับใจมันไวเร็วไวเถิดหนา ก่อนที่ชีวาคุณหมดความหมาย” ในเพลงนี้พูดถึงกัญชาว่าเป็นยาเสพติดร้ายระดับเดียวกับเฮโรอิน และยาม้า ถ้าใช้แล้วจะไม่สามารถเลิกได้จนตัวตาย
5. มนต์กัญชา - ธิญชัย ปาณณ (2557) “ร่างกายเสื่อมโทรมขอบของหวาน หัวเราะขึ้นบานฤทธิ์ยาพาใจเลือนลอย ความคิดสับสนจิตเสื่อมถอยเรี่ยวแรงเหลือน้อยร่างกายอ่อนแอ กลั่นสาปักัญชายังหลอกหลอน มันคอยยั่นทอนร่างกายจิตใจ ก้าวล้ำไปแล้วถอนตัวอย่างไร อารมณ์อ่อนไหวเพราะใจต้องมนต์กัญชา”

กัญชาในบทเพลงข้างต้นถูกพูดถึงในแง่ยาเสพติดให้โทษที่ส่งผลต่อการทำงานของร่างกายและจิตใจ อาการติดกัญชาจนไม่สามารถถอนตัวได้และในที่สุดอาจส่งผลร้ายจนถึงแก่ชีวิต ถูกพูดร่วมกันยาเสพติดร้ายแรงชนิดอื่น ๆ เช่นเฮโรอีน ยาบ้า นำเสนออาการของการสูบกัญชาว่าทำให้หัวใจเต้นช้าลง จิตใจเลือนลอย ไม่มีสติ ร่างกายเสื่อมโทรม และอาจหัวใจวายตายในที่สุด ทั้งยังส่งผลกระทบเลวร้ายต่อประเทศชาติ เพลงกัญชาเหล่านี้เป็นเพลงที่รู้จักกันในวงกว้าง เพลงกัญชาของคาราบาวเป็นเพลงที่ร้องกันได้ทั่วบ้านทั่วเมือง เป็นการประกอบสร้างความทรงจำของกัญชายาเสพติดต่อสังคม

6. *หอม* – 4E Ratafari (2553) “รู้มึ้ย ว่าเธอหื่นหอม หวานกว่าใคร ก็มีแต่กันและกันเท่านั้นที่รู้ใจ ก็ รักๆเธอที่ทำให้ยิ้มได้ทั้งวัน เพราะเธอหื่นก็มีแต่กันและกันและกันเท่านั้นที่รู้ใจ ก็มีแต่เธอ เท่านั้นที่อยู่ด้วยกันได้ในวันที่เลวร้าย มีเธอข้างกาย แล้วฉันก็ High คงมีแต่เรา” เนื้อเพลงพูดถึงกัญชาที่เปรียบเสมือนคนรัก แสดงความรักใคร่สนิทสนมกับกัญชา เพราะกัญชามีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้อารมณ์ดียิ้มทั้งวันและอยู่ด้วยกันไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์

7. *Hello* - 4E Rastafari (2558) “ครั้งแรกเหมือนจะตกเครื่องบิน พูเริ่มไม่ได้ยิน จมูกเริ่มไม่ได้กลิ่น ยืนแข็งเหมือนหิน ผมเริ่มร้อน ผมเริ่มวิ่งหนีมือเตอร์ไซค์วิน ผมหิวข้าว ผมหลุดไปยังยูนาน หลุดไปยังเหลียงซาน หลุดไปยังซานฟราน เริ่มไม่ไหว เริ่มคลาน รู้สึกว่าตัวเองสติเฟื่อง หากว่าตอนนี้ส่องมองกูเริ่มคลาย ฮะโหลว ผมกำลัง get high ถูกกฏซึกที่แมนแมน ตามระเบียบซึกที่แมนแมน อยากสุขเสรีรี ยอมจ่ายภาษีซี วอนท่านมนตรีตรี ปลดปล่อยมันที” เพลงนี้บรรยายอาการเมากัญชาอย่างตรงไปตรงมา ทั้งตาelay หูอื้อ ตัวแข็ง หิวข้าว และสติที่หลุดลอย และยังเรียกร้องให้กัญชาถูกกฎหมายและจะยอมจ่ายภาษี เพลงนี้เป็นเพลงที่ผู้สูบกัญชาเพื่อนันทนาการเรียกกันว่าเป็นเพลงประจำชาติโดยมียอดผู้ชมในยูทูบ 14 ล้านวิว

8. *กัญชา* – ศรีราชาโรคเกอร์ (2558) “ฉันรู้ตัว สติช้าลง แต่ยังคงในความร้ายกาจ ขอแค่มีเธออยู่ข้างกายจะหายใจไปพร้อม ๆ กัน โอว การแชร์ แล้วเธอส่งต่อ ส่งมันไปทางซ้าย ส่งมันไปทางขวา เราจะยิ้มไปพร้อมๆกัน เปลี่ยนจากหนึ่งเป็นสอง จากสองก็กลายเป็นล้าน

จากคนโมโหกลายเป็นสมภาร ไขแล้ว มันจะทำให้คุณสำราญ” เพลงนี้ใช้การคำว่า การแซร์ เป็นคำพ้องของกัญชาเนื่องจากกลัวว่าจะถูกเพ่งเล็งเมื่อกล่าวถึงกัญชาโดยตรง มองว่ากัญชาทำให้คนที่โมโหร้ายใจเย็นและสงบลงได้

9. *สายเขียว* - Twin T feat. Codeine420 (2561) “พวกเรามันสายเขียว อะไรเหนียว ๆ เอามายำให้หมด หัวสมองกูเริ่มจะประสาท จิตมันหลุดเหมือนลอยอยู่ในอากาศ กัญชามันไม่ใช่เรื่องประหลาดรัฐบาลเขาต้องใช้อำนาจ บางคนไปตูดกันก็ต้องไปตูดแถวป่าไร่ ถึงพวกกูแมกก็ไม่เคยทะเลาะกับใครใคร เสรีไม่มีที่เมืองไทย สิทธิและเสรีของกัญชสิไปอยู่ที่ไหน ผลวิจัยเขาบอกว่าดี แล้วทำไมถึงยังไม่เสรี เพราะอะไร เพราะทำไม”

10. *ยา กัญชา* - จ๊อบ บรรจบ (2562) “Green Party For you and me and everyone now No more election sound We got to be proud marijuana Legal marijuana ไม่มีพาราซาร่าทอฟฟี่ มีแต่กัญชาอย่างดีที่เป็นพันธุ์ไทย รักษาเมเร้ง หลายโรคช่วยได้ ชี๊ยาก็คือหมอยา นักการเมืองชี๊ชา ปลดล็อกกัญชา ประเทศไทยเจริญ” จ๊อบเป็นศิลปินแรกๆ ที่มีสมญานามว่า ราชาเรกเก้ เพลงของเขาพูดถึงกัญชาอยู่หลายเพลงในทางข้อดีของกัญชาที่ทำให้ผู้คนอารมณ์ดี เล่าชีวิตของคนที่ชอบกัญชา ทั้งการใช้เพื่อรักษาโรคและเป็นสื่อบุเพื่อสนับสนุนการ เป็นการพูดถึงกัญชาแบบยึดโยงกับธรรมชาติและหวนอนุรักษย์บ้านไทย พูดถึงนโยบายทางการเมืองและเรียกร้องให้กัญชาถูกกฎหมาย

การทำเพลงในยุคแรก ๆ ศิลปินต้องพึ่งพาค่ายเพลงอย่างมาก ผ่านหลายกรรมวิธี ผ่านการคัดกรองจากค่ายเพลงทำให้เนื้อหาของเพลงจะต้องผ่านการดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด การจะออกเทปหรือซีดีจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ต้นทุนการทำเพลงถูกลง การมีช่องทางออนไลน์ที่ทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน อินเทอร์เน็ตทำให้ศิลปินไม่ต้องพึ่งพิงค่ายเพลงใหญ่อีกต่อไป เนื้อหาของเพลง ลักษณะของดนตรีไม่ถูกกำกับดูแลใกล้ชิด จึงมีแนวเพลงใหม่ ลักษณะดนตรีเฉพาะที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม (7 เหตุผลที่ทำให้ศิลปินดังทำผลงานเองแบบไม่เซ็นสัญญาค่ายเพลง, 2559) กลายเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐและกลุ่มทุนไม่สามารถเข้ามามีอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ พื้นที่ของเพลงและดนตรีเหล่านี้จึงมีศิลปินและเพลงที่พูดเรื่องกัญชาในรูปแบบของตนเองได้ กลายเป็นพื้นที่ที่หนีจากการครอบงำ

เป็นพื้นที่ในการต่อรองความหมายของกัญชาในทัศนะที่แตกต่างหลากหลายตามแต่ที่ศิลปินและผู้ฟังเพลงต้องการ จึงนำมาสู่การศึกษาถึงกัญชาเพื่อนันทนาการในเพลงและศิลปินที่เป็นพื้นที่ที่พูดเรื่องกัญชาได้อย่างมีอิสระมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ยิ่งเป็นเพลงทางเลือก (alternative) ที่มีคนฟังเฉพาะกลุ่มก็ยิ่งทำให้การข่มงวดตรวจตราแทบไม่มี เห็นตัวอย่างได้จากเพลง *หอม - 4Eratafari, กัญชา - ศรีราชาร็อคเกอร์* และเพลง *สายเขียว - Twin T feat. Codeine420* สามเพลงนี้ให้ความหมายกัญชาในลักษณะที่คล้ายกันคือ กัญชาเป็นพืชที่ทำให้พวกเขารมณ์ดี มีความสุข ผ่อนคลาย ใจเย็นและไม่ได้ไปทำร้ายใครแบบที่สังคมเข้าใจ พยายามบอกว่าพวกเขาไม่ได้เป็นอาชญากรตามที่กฎหมายกำหนด เป็นความหมายของกัญชาเพื่อนันทนาการที่ต่างไปจากเพลงในยุคก่อนและต่างไปจากความเข้าใจในยุควาทกรรมกัญชายาเสพติดครองเมืองว่ากัญชาเป็นยาเสพติดอันตรายส่งผลทั้งร่างกาย จิตใจ และการพัฒนาประเทศ ยุคสมัยต่อมาในเพลง *ดงกัญชาบาน - ศรีราชาร็อคเกอร์* และ *ยา กัญชา ของจ๊อบ บรรจบ* เป็นเพลงที่ถูกปล่อยออกมาในช่วงที่เริ่มมีแรงกระเพื่อมเรื่องกัญชาถูกกฎหมายในช่วงที่มีการอนุญาตให้มีการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์และการศึกษาวิจัย ความหมายของกัญชาในสองเพลงนี้ยังคงเป็นพืชที่ทำให้อารมณ์ดีมีความสุข ไม่ทำร้ายใคร รวมถึงการอ้างอิงสรรพคุณกัญชาทางการแพทย์ โดยเฉพาะแพทย์พื้นบ้านที่เคยจางหายไปเป็นการหยิบยืมถ้อยคำที่เคยมีอยู่ในสังคมขึ้นมาพูดใหม่อีกครั้ง และเรียกร้องให้กัญชาถูกกฎหมาย ศิลปินใช้จังหวะเวลาและโอกาสที่มีมาจากผลพวงของนโยบายกัญชาทางการแพทย์เพื่อช่วงชิงความหมายที่ดีขึ้นของกัญชา ไม่ใช่เพียงแค่สู่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้นแต่กัญชายังมีความสามารถด้านการรักษาที่ทำให้ผู้คนมองกัญชาด้วยมุมมองที่ดีขึ้น กัญชาในแง่นี้จึงมีความหมายเป็นพืชสมุนไพรจรดโลกทั้งเพื่อการนันทนาการและการรักษาโรค

เพลงกัญชาหลังกัญชาถูกปลดจากบัญชียาเสพติด เพลงที่มีกัญชาในยุคนี้ส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในแนวเพลงฮิปฮอปที่เต็มไปด้วยคำศัพท์เฉพาะในวงการ

1. *ทรงแบด - Jigsaw Story (2566)* “ผมแค่ bad นิดหน่อย คุณอาจไม่ชอบTattoo คุณช่วย roll joint ให้หน่อย แค่อยากจะเมา with you และผมนั้นโคตรเท่แบบสไตรล์หมาไม่แตก Oh baby สิ่งของพีลิ่งที่ละ 4 ounces baby” เพลงนี้พูดถึงผู้ชายแบดบอยที่กำลังจีบ

สาว ออกตัวว่าตัวเองใช้กัญชาและสีกเต็มตัวสไตร์อเมริกัน อวดความร่ำรวยว่าซื้อกัญชาครั้งละ 100 กรัม

2. *Bong – OG Bobby Feat. Vannda (2566)* “มองถ้าตัวพียอกได้น้อง พี่ก็จะต้องมอง มอง ถ้าน้องไม่ทงไม่ทักพี่ก็จะต้อง ลอง ลอง ถ้าเธอยังคงไม่มอง พี่ก็ต้องอยู่กับบอง บอง บอง บอง” เนื้อเพลงพูดถึงการไปจีบสาว แต่ถ้าสาวไม่สนใจก็จะต้องอยู่กับบองกัญชา กัญชาในที่นี้จึงอารมณ์เกี่ยวกับการกินเหล้ายอมใจเมื่อออกหักและเพลงนี้มีความน่าสนใจที่มียอดวิวถึง 59 ล้านวิวบน YouTube แสดงให้เห็นกัญชาเริ่มปรากฏในตัวในเพลงกระแสหลัก

3. *I just wanna be free – Youngohm (2565)* “This is what he told me มองดูนาฬิกาว่าไอส์สนี้ก็ Rolly ชื่อเสียงที่กู carry บางครั้งกูวางมันลงและแค่ smoke ของจาก Cali” เพลงนี้เล่าเรื่องชีวิตของศิลปินที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคกว่าจะเป็นนักร้องที่ประสบความสำเร็จได้ ในบางครั้งก็เจอเรื่องยากในชีวิตก็ทำได้แค่ปล่อยวางและสูบกัญชาเพื่อผ่อนคลาย โดยเพลงนี้มียอดวิวอยู่ที่ 5 ล้านวิว

4. *คนเซอร์ ๆ – Saran (2566)* “เธอคงมีความสุขเวลาได้เล่นเคมี และฉันรู้ตัวเองดี เธอไม่ชอบควันกัญชา ฉันก็ไม่เข้าใจว่าทำไมฉันยังรอ รอสิ่งที่รู้ว่าไม่มีวันมา เธอคงไม่ชอบผู้ชายเซอร์เซอร์หน้าอย่างผม เธอชอบสไตร์หน้าตาเดิมเดิมแต่มีเงิน เธอไม่เป็นคนที่ไม่มีสิทธิ์ได้ครองใจ กลับกลายเป็นหนุ่มที่เธอนั้นชอบได้ครองไป” เพลงนี้เล่าเรื่องการอกหักของหนุ่มเซอร์ที่ใช้กัญชา เพราะสาวที่ชอบไม่ชอบกัญชาที่ดูเซอร์ แต่ชอบสารเสพติดแบบเคมีมากกว่าจึงไปกับหนุ่มอีกคน

5. *All I need – K.Aglet (2566)* “ก่อนดกน้ำกตควันเข้าไปในปอด เล่นเกมนี้กูไม่มีวันออก จาก BKK สู่ภาคตะวันออก ตรงนี้ไม่ได้อากาศหนาวทำไมควันก็ยังออกตอนนี้ของพร้อมไม่มีกลัว มีตัวมีของมีบอง ตอนนี้กูต้องการ KUSH เราไม่เอาตราพญาครุฑ เอาหน้ามึงอะมุดไปยัง PUSSY มันขาดไม่ได้ถึงเวลาที่ต้อง ROLL (SOME WEED) ภูเขาไม่ได้ต่อให้ตายก็ต้อง GO เวลากูดูตักัญชาเหมือนพวกกูดูดฟรี ตูด SHE โคตรจะขาวแม่งโคตรจะดูดี เพราะเงินที่มีมันหาเปลี่ยนโลกที่กูมี” เพลงนี้ศิลปินเล่าถึงชีวิตที่กลายมาเป็นแร็ปเปอร์ได้

เปลี่ยนชีวิตให้ร่ำรวย และมีเงินซื้อสัญชาตญาณเหมือนสุนัขพันธุ์ดีที่กัญชาราคาสูง สุนัขกัญชาเหมือนสุนัขพันธุ์ดีกลายเป็นสัญลักษณ์แสดงความสำเร็จ

6. *สกั๊ดดาวรุ่ง* - YOUNGOHM ft. BOZO (2566) “เห็นมึงพุ่งพุ่ง เดี่ยวเจอสกั๊ดดาวรุ่ง และมันก็ได้เกี่ยวกระสุนราวคราวรุ่ง ทำตัวไม่น่ารัก i don’t give a fuck วัยรุ่น อย่าทำตัวเหมือนพ่อแม่พวกมึงไม่รักวัยรุ่น ตอนโดนกูโยกควั่นหลบ มึงดูกันควั่นโขม่งแต่พวกกูกับควั่นหมด พวกกูแหม่งสด เขาเรียกว่าโกว้ยเก๋า ดูจนแก่ไม่เคยเกม ไม่เชื่อไปถามใครเขา พวกกูไม่โชว ไม่ว่าจะโลหรือฮีด พวกมึงแหม่งโชวหมด ทั้งงานเี่ยมงานติด มึงอย่าไปเที่ยวเดินดู เดินสูบกูกอกไม่ถูก เพราะรุ่นกูไม่เคยทำ กูกะ YOUNGOHM แค่นั่งยันนอนยัน กูนอนทั้งวัน แต่โอมมันยังไม่นอน มันยันถึง 10 โมงเช้า กูพูดละว่าว กูเมาอยู่ในขอบเขต พวกกูไม่เมาในห้องเรียน กูรอเมาตอนสอบเสร็จ พวกมึงแหม่งเบ็ด แก้วบ้านเรียกเด็กหัดดู พวกกูผ่านกันมาหมดแล้วหนะกว่าจะเป็นรุ่นใหญ่” เพลงนี้ถูกปล่อยมาในช่วงที่กัญชาถูกกฎหมายและสามารถหาซื้อได้ตามร้านทั่วไป เนื้อหาของเพลงนี้ตรงไปมาที่ต้องการสื่อสารกับเด็กรุ่นใหม่ที่กำลังเริ่มสูบกัญชาว่าอย่าดูจนสร้างความเดือดร้อน และตามเนื้อเพลงแล้วการสูบกัญชานับเป็นเรื่องเท่ที่วัยรุ่นอยากทำเพื่อจะดูเท่และน่าสนใจในวัฒนธรรมของฮิปฮอป แต่ก็มีรุ่นพี่ซึ่งในขั้นที่ไม่ใช่รุ่นพี่ทางอายุแต่เป็นรุ่นพี่ทางประสบการณ์เรื่องใช้กัญชาเพื่อนันทนาการที่แซ่กกันบอกว่าใครแน่นกว่ากัน เปรียบเหมือนกัญชาเป็นสัญลักษณ์ของความเท่ เป็นเครื่องมือในการเข้าร่วมสังคม และเป็นที่น่าสนใจอีกเช่นกันว่า YOUNGOHM เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในกระแสหลัก เพลงที่ว่าด้วยกัญชาไม่ได้มีแค่ในเพลงทางเลือกอีกต่อไป

เพลงกัญชาในยุคหลังออกจากบัญชียาเสพติด เพลง *Bong* – OG Bobby Feat. Vannda และ *สกั๊ดดาวรุ่ง* - YOUNGOHM ft. BOZO ถูกปล่อยออกมาในช่วงที่กัญชาถูกปลดออกจากยาเสพติดประเภท 5 แล้ว เข้าสู่อีกยุคสมัยที่กัญชาได้ถูกให้ความหมายใหม่จากทางการว่าเป็นสมุนไพรควบคุม แต่ในกลุ่มของผู้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการแล้วนั้น ยุคนี้เป็นยุคที่พูดถึงกัญชาเพื่อนันทนาการในเพลงกันได้เต็มที่แบบไม่ต้องกลัวว่าจะเป็นภาระทำให้เสื่อมเสีย ความหมายของกัญชาในสองเพลงนี้มีลักษณะร่วมกันคือทั้งสองเป็นเพลงฮิปฮอปแบบชาวแก๊ง เป็นแนวเพลงที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน

การใช้กัญชาเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของเหล่าศิลปิน ไม่ว่าจะออกหักจากสาวหรือว่าการสอบที่ไม่สมหวังกัญชาก็ยังจะอยู่เสมอ และตามเนื้อเพลงแล้วการสูบกัญชานับเป็นเรื่องเท่ที่วัยรุ่นอยากทำเพื่อจะดูเท่และน่าสนใจในวัฒนธรรมของฮิปฮอป แต่ก็มีส่วนที่ซึ่งในที่นี้ที่ไม่ใช่รุ่นพี่ทางอายุแต่เป็นรุ่นพี่ทางประสบการณ์เรื่องใช้กัญชาเพื่อนันทนาการที่แข่งกันอวดว่าใครแนวกว่ากัน ไม่ว่าจะป็นวิธีการสูบที่เก่งกว่า พันธุ์กัญชาที่ใช้ก็ดีกว่าเปรียบเสมือนกัญชาเป็นสัญลักษณ์ของความเท่และความร่ำรวย เป็นเครื่องมือในการเข้าร่วมสังคมบางกลุ่ม

บทสรุป

จากเพลงทั้งหมด 23 เพลง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกัญชาเพื่อนันทนาการ ในยุคก่อนที่กัญชาจะเป็นยาเสพติดผิดกฎหมาย กัญชามีฐานะเป็นตัวยกอย่างหนึ่งก็ได้ ช่วงปลายปี พ.ศ. 2400 ก่อนเข้า 2500 แม้กัญชาจะเป็นสิ่งต้องห้ามแต่ก็ยังมีคนลักลอบปลูก ลักลอบสูบกัญชากันเล็กน้อย เพลงกัญชาในสมัยนั้นเต็มไปด้วยอารมณ์ขันเกี่ยวกับผู้สูบกัญชา จนกระทั่ง พ.ศ. 2522 ที่มีการปรับกฎหมาย ระบุว่ากัญชาเป็นสารเสพติดประเภท 5 มีการตรวจจับกวาดล้างอย่างเข้มงวดจึงอาจทำให้เพลงที่เกี่ยวข้องกับกัญชาหลังพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522 สอดคล้องไปกับสภาพสังคมช่วงนั้นที่รณรงค์เรื่องยาเสพติด กวาดล้าง จับกุม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โทษของกัญชาอย่างเข้มงวด กัญชาจึงกลายเป็นพืชอันตรายผ่านการนิยามความหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษนับแต่นั้นมา เห็นได้จากเพลง *กัญชา - คาราบาว* และเพลง *ฆาตกะกัญชา - เนื้อกับหนัง* เพลงกัญชาในยุคอาทรรรมกัญชายาเสพติดครองเมือง แม้เพลงในกระแสหลัก เช่น เพลงป๊อป เพลงร็อก เพลงเพื่อชีวิต จะมีเนื้อหาว่ากัญชาเป็นสิ่งเสพติดตัวร้ายทำลายชีวิต แต่ในช่วงเวลาเดียวกันก็มีเพลงที่พูดถึงข้อดีของกัญชาในแง่ของการเป็นพืชเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการช่วงชิงความหมายในพื้นที่ของดนตรีในพื้นที่ของการบริโภคในชีวิตประจำวัน การต่อต้านและช่วงชิงความหมายของกัญชา อาจไม่ได้ปรากฏอยู่ในรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือเห็นชัด แต่ปรากฏในพื้นที่บริโภคในชีวิตประจำวันล้วนซึ่งเป็นการตอบโต้ของผู้คนสามัญธรรมดาที่ไม่มีอำนาจต่อรองกับรัฐโดยตรง ผู้ใช้กัญชาเพื่อนันทนาการไม่ได้เป็นผู้บริโภคที่ถูกกระทำจากโครงสร้างเพียงอย่างเดียว

แต่พวกเขามีวิธีการที่จะปฏิสัมพันธ์กับอำนาจโดยใช้พื้นที่ที่เล็ดลอดจากการควบคุมของอำนาจ ใช้จังหวะและช่วงเวลาฉวยโอกาสเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของตนเกี่ยวกับกัญชาในแง่ที่เป็นพืช พระเอกขี่ม้าขาวมาช่วยให้อารมณ์ดี ผ่อนคลายความเครียด เป็นเพื่อนรู้ใจ แม้จะไม่ใช่วิธีการต่อสู้แบบตาต่อตาฟันต่อฟัน แต่การยืนหยัดไม่ยอมแพ้ต่อการให้ความหมายของผู้มีอำนาจนำในสังคมก็นับว่าเป็นความสำเร็จของการต่อต้าน

เป็นที่สังเกตว่าวัฒนธรรมการสูบกัญชาเพื่อนันทนาการผูกติดอยู่กับเพลงเร็กเก้ และในยุคหลังกัญชาถูกกฎหมายก็ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับกัญชาในความหมายใหม่ในเพลง ฮิปฮอปแบบชาวแองโกล กัญชากับดนตรีเป็นสิ่งที่ผูกพันกันมาอย่างเหนียวแน่น กัญชากับฮิปฮอปก็ดูเหมือนจะเป็นของคู่กันเช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นกับดนตรีแจ๊สและเร็กเก้ ในสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรมฮิปฮอป ในยุค 1980 ก่อนที่กัญชาจะเข้ามามีพื้นที่และส่งอิทธิพลต่อวัฒนธรรม การพูดถึงกัญชาในเพลงเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรม ศิลปินส่วนใหญ่พูดถึงการต่อต้านยาเสพติด กัญชาในช่วงนั้นไม่ใช่สิ่งที่เท่แต่เป็นเรื่องของคนยุคบูมเมอร์หรือฮิปปีตกยุค ถึงแม้คนจะสูบกัญชากันเป็นปกติแต่มันก็ไม่ได้เป็นเรื่องอินเทรนด์ จนกระทั่ง 1990 ที่เป็นยุคทองของวัฒนธรรมฮิปฮอปและกัญชา เหล่าแร็ปเปอร์ในสหรัฐได้ปฏิวัติวงการกัญชาต่อหน้าต่อตาของทุกคน ชาวอเมริกันน้อยล้าและเบื่อกับสงครามยาเสพติดที่เข้มข้นยาวนาน ผสมกับความเบื่อหน่ายกฎระเบียบด้านดนตรีเดิม ๆ ทำให้ในปี 1991 กลุ่มแร็ปเปอร์ West Code Gangster เปิดตัวด้วยสรี้อยหัวกะโหลกและใบกัญชาซึ่งได้เปลี่ยนวงการฮิปฮอปไปอย่างสิ้นเชิง เพลงของพวกเขากล่าวถึงกัญชาอย่างไม่สะทกสะท้าน บรรยายอาการเมากัญชาอย่างตรงไปตรงมา พูดถึงการต่อต้านตำรวจ การฆ่าคนตาย เสมือนว่าเพลงฮิปฮอปเป็นที่แสดงออกและปลดปล่อยของผู้คับข้องใจเพราะในเวลานั้นนั้นกัญชายังคงเป็นยาเสพติด ผิดกฎหมายการครอบครองกัญชาในสหรัฐอเมริการมีโทษร้ายแรง เพลงเหล่านี้ประสบความสำเร็จอย่างสูงส่งผลให้แร็ปเปอร์คนอื่น ๆ หันมาทำเพลงที่พูดถึงกัญชา เหล่าแร็ปเปอร์ได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้สูบกัญชาซึ่งเมื่อก่อนถูกมองว่าเป็นเรื่องสกปรก สิ่งเหล่านี้ขยายวงกว้างออกไปผ่านสื่อโทรทัศน์ช่อง MTV และการแสดงดนตรีในงานเทศกาลต่าง ๆ การสูบกัญชาที่เท่ากับความเท่จึงได้แพร่กระจายออกไปและลักทอดตัวเองเข้ากับวัฒนธรรมกระแส

หลักของดนตรี (Pappalardo, 2023) จนปัจจุบันวัฒนธรรมฮิปฮอปเป็นแนวเพลงที่ได้รับความนิยมสูงในทั่วโลก กัญชาที่พัฒนาตัวเองผ่านวัฒนธรรมฮิปฮอปก็ได้รับการลดหย่อนโทษและยอมรับให้ถูกกฎหมายในหลายรัฐของอเมริกา ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมากจากการต่อต้านของผู้คนสามัญธรรมดา

“ผมคิดว่ากัญชาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมมาตลอดแต่ก่อนหน้านี้มันน้อยอยู่ได้ดินเราแค่อยากเอามาทำให้มันเจ๋งอีกครั้งหลังจากสงครามยาเสพติดที่พวกรัฐบาลจัดให้กัญชาเป็นยาเสพติด มันทำให้กัญชาดูแย่และทำให้ผู้ปกครองกังวลเรื่องการสูบกัญชา” กล่าวโดย Sen Dog ศิลปินฮิปฮอปผู้บุกเบิกกัญชาในวัฒนธรรมฮิปฮอป หากนำประโยคข้างต้นมามองสังคมไทยคงไม่ต่างกันมากนัก หลังจากกัญชาถูกบรรจุอยู่ในยาเสพติดประเภท 5 เป็นเวลากว่า 40 ปี ทำให้ภาพลักษณ์ของกัญชาเป็นยาเสพติดตัวร้ายผ่านการให้ความหมายทั้งจากวิทยาศาสตร์สุขภาพ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ และจริยธรรม ซึ่งเห็นได้จากเพลงในยุคที่วาทกรรมกัญชายาเสพติดครองเมือง เช่น เพลง*ฆาตะกัญชา* วงเนื้อกับหนัง, เพลง*เสพติด* วงสันติภาพ ที่มองกัญชาว่าจะทำร้ายร่างกาย จิตใจ และประเทศชาติ ไม่เพียงแค่นั้นบทเพลงเท่านั้น องค์กรพหุต่าง ๆ ทั้งนโยบายหลักอย่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติที่กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนต้องแก้ไขระดับชาติ หน่วยงานย่อยอย่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ดูแลเรื่องการควบคุมยาเสพติดโดยตรง สำนักงานราชบัณฑิตยสภาที่เป็นผู้นิยามความหมายว่ากัญชาคือยาเสพติด โรงเรียนสื่อมวลชน ล้วนทำงานอย่างขันแข็งเพื่อรองรับวาทกรรมดังกล่าวทำให้กัญชากลายเป็นยาเสพติดร้ายอย่างไม่ต้องสงสัย แต่ถึงกระนั้นผู้คนสามัญธรรมดาที่ชื่นชอบในกัญชาก็มิได้ยอมจำนนต่อการให้ความหมายดังกล่าว พวกเขาใช้พื้นที่ที่เฝ้าตลอดจากควบคุมเพื่อช่วงชิงความหมายกัญชาสำหรับพวกเขาไม่ได้เป็นตัวร้ายทำลายชีวิต แต่เป็นพระเอกขี่ม้าขาวที่ช่วยให้พวกเขาอารมณ์ดี ใจเย็น เป็นเพื่อนคู่กาย เป็นหนทางที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับชีวิต ตัวอย่างเห็นได้จากเพลง*หอม* วง4E Ratafari, เพลง*กัญชา* วงศรีราชาหรือเคอร์ และจากการปลดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดประเภท 5 ได้ทำให้ความหมายที่เคยถูกกดทับจากช่วงก่อนหน้านี้ปรากฏขึ้นมา กัญชากลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเหล่าศิลปินที่สร้างผลงาน เป็นเพื่อนคู่ใจ

เป็นสิ่งไว้เชียวชวนสาวให้มาออกแดด เป็นสัญลักษณ์ของความเท่และความร่ำรวยที่มีเงินมากพอจะซื้อถ้วยชามคุณภาพดีที่มีราคาสูง ผู้สืบทอดจากที่เคยเป็นข้าเป็นอาชญากรกลายเป็นชาวแก๊งสุดเท่

จุดเริ่มต้นของการสืบทอดเพื่อนันทนาการปรากฏในสังคมไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ราว พ.ศ. 2325 เป็นพีชสมุนไพร์ที่ผู้คนใช้ประโยชน์หลากหลาย ใช้สูบเพื่อเป็นสิ่งพักผ่อนหย่อนใจ ตามที่ปรากฏในวรรณกรรมและนิทานพื้นบ้านพบว่ากัญชาถูกใช้สูบกันทั่วไปทั้งบ้านไพร่ ทหารที่ออกรบ ชาวบ้านทั่วไป แต่คนที่สูบบ้างก็มองว่าเป็นคนไม่ดี แต่กระนั้นการสูบกัญชาก็ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยมาตลอด จนกระทั่งกัญชากลายเป็นสารเสพติดให้โทษประเภท 5 ใน พ.ศ. 2522 หลังจากนั้นเป็นต้นมากัญชากลายเป็นพืชตัวร้ายทำลายชีวิตร่างกายและจิตใจ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย คนที่สูบกัญชากลายเป็นอาชญากรที่น่ารังเกียจของสังคม แต่ในช่วงเวลานี้ก็มีการนำเสนอความหมายของการสูบกัญชาเพื่อนันทนาการในความหมายที่ต่างออกไปในพื้นที่ของดนตรี บทเพลงหลายเพลงจากหลายศิลปินที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกัญชาได้เล่าเรื่องราวของกัญชาว่าเป็นพีชสมุนไพรรรรโลงโลกที่ช่วยให้อารมณ์ดี ผ่อนคลาย และมีความคิดสร้างสรรค์ หลังจากกัญชาถูกปลดออกจากยาเสพติดก็ได้ปรากฏภาพลักษณ์ใหม่เป็นสัญลักษณ์ของความเท่แทนยาเสพติดตัวร้าย แม้ว่าเพลงเหล่านั้นจะดูเหมือนเป็นเสียงพึมพำที่จับใจความไม่ได้ ไม่ปะติดปะต่อและไม่มีเหตุผล ผู้แต่งเพลงหรือนักดนตรีอาจไม่ได้ตั้งใจหรือตระหนักรู้ตั้งแต่เริ่มลงมือทำเพลง แต่สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่คนมาเสพ มาตีความและแปลงเป็นความรู้ใหม่ ๆ ที่นอกเหนือไปจากวาทกรรมกัญชายาเสพติด เป็นการต่อต้านในชีวิตประจำวัน ซึ่งสก็อตได้เน้นย้ำว่าเราไม่ควรวัดความสำเร็จของการต่อต้านโดยดูจากผลงานทางการเมืองเท่านั้นแต่ความสำเร็จของการต่อต้านอาจสะท้อนผ่านการยืนหยัดไม่ยอมแพ้และจินตนาการอันสร้างสรรค์ของผู้คนธรรมดาสามัญ ดังที่จะเห็นได้จากศิลปินยังคงสร้างสรรค์ผลงานเพลง และผู้คนยังคงรับฟังและสนับสนุนกัญชาเพื่อนันทนาการอย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

- 7 เหตุผล! ที่ทำให้ศิลปินดังทำผลงานเอง แบบไม่เซ็นสัญญาค่ายเพลง. (2559). สืบค้น 22 มีนาคม 2566, จาก <https://www.sanook.com/music/2383209/>
- 70 ปีเส้นทางกัญชาไทย แล้ว“ตัวตลก” ก็เป็น“พระเอก”. (2564). สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2046612>
- กรพินธุ์ พัวพันธ์สวัสดิ์. (2561). ประวัติศาสตร์และการเมืองของ "พวกซี้แพะ": การครอบงำอำนาจ และการต่อต้านในทัศนะของเจมส์ ซี สก็อต. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 38(2), 83-109.
- กัญชา : สร.ออกประกาศให้กัญชาเป็นสมุนไพรควบคุมหลังเปิดกัญชาเสรีครบสัปดาห์. (2556). สืบค้น 21 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-61825227>
- แก้มหอม ณ ล้านช้าง. (2565). แม่เมดกัญชาสากล. กรุงเทพฯ : Happy Book.
- ชัยวัฒน์ บานใจ. (2564). เราจะมีกัญและกัญตลอดไปกับ "กัญชาชน" [ภาวิณี นงนวล, ผู้สัมภาษณ์]. Exotic Quixotic. จาก <https://www.exoticquixotic.com/stories/ganja-chon-highland>.
- ณ.คอน ลับแล. (2561). **น้ำพุ (1984)**. สืบค้น 14 เมษายน 2566, จาก <https://raremeat.blog/น้ำพุ-1984/>.
- นิพัทธ์พร เฟื่องแก้ว. (2561). กัญชากับภูมิปัญญาชาวบ้านไทย. สารคดี. 34(404), 44 – 62.
- นิษฐา หรุ่นเกษม. (2564). กัญชาทางการแพทย์และการให้พื้นที่ข่าว: การวิเคราะห์การกรอบความคิดทางสังคมเรื่องกัญชาทางการแพทย์ของสื่อมวลชนไทย. วารสารกฎหมาย สุขภาพและสาธารณสุข. 7(2), 289-308.
- วิจิตร ประพงษ์. (2563). ตลาดนี้ใครครอง : การต่อรองพื้นที่สิทธิในตลาดของผู้ค้าเร่ใหญ่. ใน อานันท์ กาญจนพันธ์. **จุดตัดของเรื่องต้องห้ามในพื้นที่ความรู้**. (น.41-100). เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ศิริวัช นุกุลกิจ. (2563). ปัญหากฎหมายการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา. **วารสารปัญญาปณิธาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 5(2), 151-160.

सानิตย์ แสงขาม. (2564). **มายาคติและความหมายเรื่องพืชกัญชาในสังคมไทย** (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

सानิตย์ แสงขาม และฉัตรวรรณ์ องค์กรสิงห. (2563). มายาคติและความหมายเรื่องพืชกัญชาในสังคมไทย. **นิเทศศาสตร์ปริทัศน์**. 24(3), 193 – 206.

สรวลเฮฮา เล่าเรื่อง "กัญชา" ในประวัติศาสตร์. (2561). สืบค้น 22 มีนาคม 2566, จาก https://www.voicetv.co.th/read/B1ld7u_9X

หนุ่มช่างสัก พักกัญชาเมาหลอน ปาตคอตัวดับสยอง. (2557). สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/442286>

หนุ่มเมากัญชา ถือปิ่นวน-ชูเผ้าบ้าน อ้างสูบบุหรี่อาการป่วย พบปลูกไว้นับร้อยต้น. (2563). สืบค้น 16 เมษายน 2566, จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_4296057

หนุ่มเสฟกัญชาคลังชักปืนยิงขึ้นฟ้า พยาบาล-คนไข้วิ่งกระเจิง. (2562). สืบค้น 22 มีนาคม 2566, จาก <https://www.one31.net/news/detail/12355>

อรสา ปานขาว. (2527). **พฤติกรรมกรรมการยอมรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุ และโทรทัศน์ของประชาชน ในเขตชุมชนแออัดคลองเตย** (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัครพนธ์ เอื้อยรัตน์วดี. (2562). **วาทกรรมกัญชาในสังคมไทย: กัญชายาเสพติดหรือกัญชาทางการแพทย์**(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Pappalardo, A. (2023). **A History for The Blunted: How Weed Culture Evolved through HIP-HOP**. Retrieved October 21, 2022, from <https://www.highsnobiety.com/p/marijuana-hip-hop-culture/>

Scott, James. C. (1985). **Weapons of the Weak**. New Haven, CT: Yale University Press.

_____ (1989). Everyday Forms of Resistance. **The Copenhagen Journal of Asian Studies**. 4(1), 33-62.

_____ (1990). **Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts**. New Haven, CT: Yale University Press.

คาราบาว (2525). **กัญชา** [เพลง]. แป๊ะชายขวด. ฟีค็อกสเตอริโอ.

ดิ อินโนเซนท์ (2525). **ควันสีขาว** [เพลง]. อยู่หอ. นิธิทัศน์ โปรโมชั่น.

เนื่อกับหนัง (2527). **ฆาตกัญชา** [เพลง]. ฆาตกัญชา. ออปป้า มิวสิค.

มานพน้อย ๒๕๖๐. (2561, พฤศจิกายน 27). **บ้านยายหอม - คำรณ สัมบุญณานนท์**.

[YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=Z2q6e1tRwJE>

ยิวยัช ปาหณัณ. (2557, มิถุนายน 18). **มนต์กัญชา : ยิวยัช ปาหณัณ**. [YouTube VDO].

<https://www.youtube.com/watch?v=-4Q0rPiAUMw>

รวมฮิต ตลับทอง. (2564, เมษายน 3). **คนบ้ากัญชา - คำรณ สัมบุญณานนท์ [Official Audio] | รวมฮิตตลับทอง**. [YouTube VDO].

<https://www.youtube.com/watch?v=pq5V2bvh5kl>

สุทธิพร พรบริสุทธิ. (2561, กุมภาพันธ์ 2). **เสพติด - สันติภาพ**. [YouTube VDO].

<https://www.youtube.com/watch?v=xOTpVnisG0I>

Bird Redstar. (2556, มีนาคม 18). **คำรณ สัมบุญณานนท์ - กระต้อมกัญชา**. [YouTube VDO].

<https://www.youtube.com/watch?v=0Vb6Op4ET3M>

CODEINE420 Official Channel. (2560, พฤษภาคม 29). **สายเขียว - Twin T feat. Codeine420[Westtown] (Audio)**. [YouTube VDO].

<https://www.youtube.com/watch?v=s2DHP3AmzLk>

- Hype Train. (2565, ตุลาคม 20). **OG BOBBY - BONG** **Feat. VannDa (Prod. by NINO) OFFICIAL MV.** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=5ykFSOdqSC4>
- Job2do [Official Live & MV]. (2567, กันยายน 23). **ยากัญชา - JOB2DO (จี๊อบ บรรจบ) Official mv.** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=4jXvzktZWIE>
- Juu4e. (2558, มกราคม 24). **4E RASTAFARI present HELLO.** [YouTube VDO]. https://www.youtube.com/watch?v=q21CZRd-_s0
- K.aglet. (2566, ธันวาคม 30). **[Acoustic Version] K.AGLET - ALL I NEED feat. DIAMOND MQT.** [YouTube VDO]. https://www.youtube.com/watch?v=3kxur_BgMus
- Mindset Mob. (2566, มิถุนายน 11). **ทรงแบด - Jigsaw Story x POKMINDSET [Official MV].** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=f7yYUYQQ87g>
- Navy2310. (2555, ตุลาคม 10). **ไวพจน์ เพชรสุพรรณ - บ๊องกัญชา.** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=QcSSN1IVxHQ>
- Pockpackz. (2554, มกราคม 24). **หอม – Rastafari.** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=fUKI97lmOYs>
- SRIRAJAH ROCKERS. (2560, สิงหาคม 1). **SRIRAJAH ROCKERS - GANJA [กัญชา] (Official Video) ครั้งที่ 2.** [YouTube VDO]. https://www.youtube.com/watch?v=Bcieg9VsU_Y
- Supachok Yangjit. (2560, พฤษภาคม 24). **อยากกินรัก กังวาลไพร ลูกเพชร.** [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=981HC4fj7FE>

Youngohm. (2565, ธันวาคม 22). **YOUNGOHM - I JUST WANNA BE FREE (Official Video)**. [YouTube VDO]. https://www.youtube.com/watch?v=_q65W0sceOY

_____ (2566, มกราคม 25). **YOUNGOHM - สกั๊ดดาวรุ่ง ft. BOZO (Official Audio)**. [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=2WPQ9UUdHBA>

Saran. (2566, กันยายน 1). **SARAN - คนเซอร์ๆ feat. DXRIW (Official MV)**. [YouTube VDO]. <https://www.youtube.com/watch?v=wSr0SYW3DPM>